Magyarságkutató Intézet

Miniszteri döntés alapján a jövőben intézetként működik tovább a Magyarságkutató Csoport.

Juhász Gyula akadémikus, a csoport igazgatója elmondta: az alig három évvel ezelőtt létrehozott Magyarságkutató Csoportot sokkal inkább egy hosszú idő óta beidegződött reflexnek köszönhetően nevezték el csoportnak, semmint az anyagi eszközök hiánya miatt. A Magyarságkutató Csoport tudományos tanácsa az eddig végzett munka alapján, a tavaszi beszámolási időszakban kérte elnevezése megváltoztatását.

A Magyarságkutató Csoport az idén februárban jelentette meg első kiadványát Magyarságkutatás címmel — de a példányszáma kevésnek bizonyult, és terjesztése is nehézkes volt. Mindezek ellenére jelentős visszhangot váltott ki itthon és külföldön egyaránt. Rövidesen nyomdába kerül a második, demográfiai jellegű évkönyv is. Ebben a kutatók arra a sokak által felvetett kérdésre próbálnak meg választ keresni: hányan is vagyunk mi, magyarok. Nem arra törekedtek, hogy egy konkrét számot adjanak meg, és ennek alapján szálljanak vitába bizonyos nézetekkel, hanem, elsősorban a szomszédos országokban élő magyarsággal foglalkoznak tanulmányaikban.

Emléktábla-avatás

Örkény István Kossuth-díjas író egykori lakóházán emléktáblát avattak fel kedden, Budapesten.

Az ünnepségen *Cseres Tibor*, a Magyar Írók Szövetségének elnöke méltatta a kiemelkedő alkotó munkásságát, s felidézte életének fontosabb állomásait. Ezután az Írószövetség, a Művelődési Minisztérium, a Fővárosi Tanács művelődésügyi főosztálya, a II. kerületi tanács, valamint a Szépirodalmi Könyvkiadó, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja Irodalmi Szakosztálya és a Vígszínház képviselői koszorúzták meg a márványtáblát.

Freskó a díszteremben

Emlékezés Apáthy Istvánra — Megmentették Vinkler László faliképét

Bensőséges *ünnepséget rendezett* tegnap, kedden a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem. A Dóm téri épület újonnan kialakított dísztermében — mely egykoron a Szent Imre Kollégium kápolnája, majd az Apáthy kollégium tanulószobája volt — *Szilárd János* egyetemi tanár, a SZOTE rektora köszöntötte az avató- és emlékünnepség résztvevőit, közöttük *Illés Béla* egészségügyi és szociális miniszterhelyettest. A rektor *emlékeztetett a kollégium névadójának, Apáthy Istvánnak 125 éves születési évfordulója kapcsán* tudományos és társadalmi tevékenységére. Elmondta, hogy negyven éve vette fel a kollégium a kiváló tudós és közéleti férfiú nevét, s a kettős jubileum jó alkalom arra, hogy együttal fölavassák az egyetem új dísztermét és Vinkler László Szent István halálának évfordulóján 50 éve festett freskóját.

A nemrégiben elhunyt *Cserháti István* professzor, rektor kezdeményezésére kezdődött meg az a *feltáró és helyreállító munka*, amelynek során előkerült a régi kápolna fő falának vakolata alól Vinkler László festőművész 1938-ban, Szent István halálának ezeréves évfordulóján festett falképe, mely Szent Imre herceg életének epizódjait ábrázolja. A felújított freskó és a díszterem új berendezése mintegy három és fél millió forintba került, előadóként használva százötvenen, tanácskozásokon mintegy kilencvenen foglalhatnak helyet a *művészileg és építészetileg igényesen megformált teremben*. Az ünnepi ülésen, amelyen fellépett a *Canticum Kamarakórus*, Szilárd János átadta a Szent-Györgyi-plakettet *Szekeres Mihály* belsőépítésznek, *Szabó Tamás* restaurátor-művésznek, *Kéki Zoltánnak*, a kunszentmártoni Uniszöv termelési osztályvezetőjének és *Acsay Mihálynak*, a SZOTE műszaki ellenőrének.

Kiállítási napló

Anita virágtündére

Amíg a gyerekek munkáit lapozgattam, *Kassai Anita* virágtündért rajzolt nekem ajándékba. Anita első, a *gedói iskolába* jár, s egy minisztérium által támogatott kísérleti rajz tagozatos osztály tanulója. Őket már óvodában figyelték, milyen a megfigyelőképességük, rajzkészségük, fantáziájuk, érzékenységük. Jó lenne előre látni, vajon a tiszta képletek, a vonalban, színben, formákban megragadott világ mennyire teszi őket felnőttkorukra nyitottabbakká, érzékenyebbé a művészetekre, környezetükre, mennyivel lesz teljesebb életük, nyíltabb jellemük, gazdagabb lelkük? A gedói iskolában négy éve folyik ez a kísérlet — *Lázár Pálné* és *Popovics Lőrinc* irányításával —, s a felső tagozatosak munkáit látva, reményeink erősödhetnek. A dupla óraszámban nem a hagyományos értelemben vett rajzoktatás folyik, sokkal inkább *a világ képi megismerésének és ábrázolásának sokszínű kísérlete*. A rajzi és festési technikák mellett montázsok, kollázsok, fotók és etűdök; csomagolási tervek sorakoznak. A tematika is sokféle, az emberi arc „letapogatásán" át a természeti formáktól a jelteremtésig, a komplex ábrázolásokig, a sorozatokig, a képregényekig és képversekig. A testvérmúzsák kézfogója jegyében, a pályaorientáció, a tehetséggondozás pedagógiai programjának szellemében. Pályázatok díjai igazolják a kísérlet helyességét, a nevelői munka eredményességét, de még inkább az a tény, hogy a gyerekeknek *a vizuális megnyilatkozás természetes közlesmód*! Hasonló a beszédhez, íráshoz, dalhoz, vershez. S az év végi kiállítás és az iskola előcsarnokában látható meseszép falikép pedagógusok és gyerekek látható, közös sikere.

Nem voltak ilyen felhőtlen élményeim a *szegedi úttörőházban*, ahol a város általános iskolái részére kiírt *Aradi Jenő-rajzverseny* kiállítását rendezték meg. *Három témakört határoztak meg* a pályázóknak — véleményem szerint elég szerencsétlenül —, egyik a műszaki rajz és ábrázoló geometria, a másik szabad téma, a harmadik a műtárgyak elemzés, mely egy tárlaton nehezen bemutatható. Korrekt tanórai rajzok, kevés fantáziáról árulkodó élményképek, szegényes bemutatás, rossz környezet — mintha hiányzott volna a háttér, a lelkesedés, a pedagógiai érdek. Balsiker! Szomorúak lehetnénk, ha ebből kellene megítélnünk a városban folyó rajzpedagógiai munkát. Szerencsére szinte egy időben hitünket erősítő bemutatókat is láthattunk. A már előbb említett gedói programot és a *megyei rajzpályázati kiállítást Újszegeden*, a megyei oktatási és továbbképzési központ szervezésében. A megyei *téma az emberi fej, a portré* volt. A gazdag és változatos tárlaton izgalmas volt követni, miként fedezi fel a gyermek saját és társai arcát, miként igyekszik a tipikus jegyeket ötvözni — még tudatlanul — az egyéni vonásokkal, hogyan ragadja meg a legjellemzőbb karakteres vonásokat, néha karikaturisztikus hangsúlyokkal vonalas rajzban, tónusos szénvázlaton, festett képen. Különösen szerencsések és sikeresek azok a sorozatok, melyeknek *egyes darabjain nyomon követhettük a megismerés és ábrázolás tartalmi és formai gazdagodását, a világ birtokba vételének fázisait*. Mert van-e nemesebb és tartalmasabb feladat, mint a környezetünket minél jobban, minél mélyebben magunkévá tenni?! A megyei pályázat sikere éppen abban rejlett, hogy a *gyerekek önismeretét szolgálta*, társaira irányította figyelmüket, a világ legcsodálatosabb teremtményéhez, az emberhez segítette közelebb kerülni. Hogy ezt a képzőművészet eszközeivel tette, külön öröm!

Az élmények koronáját a múzeum *Horváth Mihály utcai képtárának* új bemutatója jelenti. A *Zánkai Gyermekalkotások Galériája hozta el válogatását*, egy nemzetközi anyagot. Ha azt írom, *csodás és varázslatos világ* teljesedik ki a termekben, alig mondtam valamit. Az alkotói fantázia, a világteremtés, a biztos vonalkultúra, gazdag formakincs és pompázatos színvilág páratlan ötvözeteit láthatjuk. S ugyanakkor bepillanthatunk a gyermeki lét titkaiba, a vágyak, remények, szorongások és szomorúságok birodalmába is. Öt- és tizenhárom éves gyerekek olyan mélységű képesek feltárni képben az örömnek és bánatnak, hogy összefacsarodik az ember szíve. S egymás mellé téve a négyéves japán kislány és hétéves magyar társa önarcképét, a cseh, mexikói, kínai, török, német, kanadai, finn, mongol, etióp, bolgár és magyar gyerekek munkáit, még nemzeti sajátosságokat, életmódbeli és környezeti variánsokat is felfedezhetünk. Külön, szuverén világokat. A felnőttek számára is *tudatgazdagító és lélekemelő* ez a tárlat. S olyan hazai iskolák példamutató tevékenységének bemutatója, mint a pécsi, a komlói, az egri, a debreceni, a keceli műhelyek: rézdomborítás-, batik-, tűzzománc-kollekciója.

Jól tudjuk, a gyerekek kezét fogni egy ideig kell. Óvatosan, éppen csak hogy! Hogy ne erőszakoljuk rá saját elképzeléseinket, de tervejük képességeinek kibontása felé. Ebben óriási szerepük van a pedagógusoknak. Mai presztízstépázó korunkban *mind nagyobb szerepet kell kapnia az alkotó pedagógusnak*, aki maga is magas szinten műveli szaktárgyát: cikkeket ír, előadásokat tart, tanfolyamokat vezet, művészeti együttese tagja, kiállításon szerepel. A *szegedi pedagógus képzőművészek* ez évi tárlatát a tarjáni III. számú iskola aulájában rendezték meg, huszonhárom résztvevővel. Kérdésem csupán az: *ki számít ma Szegeden pedagógus képzőművésznek?* A névsort látva „aki pedagógus volt, aki pedagógus, vagy aki még az lehet". Ám, ha a részvétel parttalan, akkor a kiírásnak is demokratikusabbnak, nyilvánosabbnak illene lenni! Értékes és szép alkotások sorakoztak a paravánokon. Öröm, hogy *Veres Mihály* ismét új munkákkal jelentkezett, tiszta és sajátos művészetét erősíti olajpasztellje, és két végsőkig leegyszerűsített faszobra. Tetszettek *Bakacsi Lajos* sejtelmes és mély tartalmú olajképei, *Erdélyi Katalin*, *Andrássy Gabriella Lázárné Berkecz Éva* és *Sebestyén Erzsébet* érzékeny tusrajzai, *Magyar Csaba* linóba metszett Villon-illusztrációi, *Tóthné László Anna* Radnóti-idézései, *Nagy Károly* Szerveződés című sorozata. Külön kategóriába sorolandók *Papp György* grafikái, *Pataki Ferenc* művei, és — örömünkre — Popovics Lőrinc kisbronzai. Bármelyikükre nyugodtan bízhatjuk gyerekeink vizuális kultúrájának alapozását...

Tandi Lajos

Csongrád Megyei Könyvtáros

Megjelent *a Csongrád Megyei Könyvtáros* ez évi első-második száma. A szakkönyvtárosok híradójának tartalomjegyzékében az élen *Szabó Tibor—Zallár Andor Szent-Györgyi Albert és a könyv* című írása található, majd *Sáráné Lukátsy Sarolta Kultúrsznobizmus avagy kultúrpolitika?* címmel „elkövetett" vitacikke következik. *Lippainé Fekete Ilona Épültünk* címmel egy videofilmhez írott forgatókönyvet publikál — a mű a Somogyi Könyvtár épülésének történetét dolgozza föl. *Rafai Mária Hegyek között, völgyek között...* című írása egy felső-magyarországi kirándulást idéz föl, *Jamrik Lajosné* pedig az odesszai fiókkönyvtár tíz évét ismerteti. A *Megkérdeztük*-rovatban *Mitykó Sándornak*, Kiszombor tanácselnökének válaszai olvashatók a közművelődéssel, a könyvtárral kapcsolatban feltett kérdésekre.

A Csongrád Megyei Könyvtáros legújabb száma beszámol a *Németh László Társaság megalakulásáról, a keleti kabinetről a szegedi Egyetemi Könyvtárban*, továbbá — *A határon túlról*-rovatban — összeállítást közöl a magyar—jugoszláv könyvtári kapcsolatok szerteágazó területeiről is.

Államvizsgák a zeneművészeti főiskolán

Két hete zajlott a hangszer szakos tanárjelöltek első államvizsgája a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola szegedi tagozatán. A hároméves képzés után komoly erőpróbát jelent ez a hallgatóknak, hiszen felkészültségükről, képességeikről előadóművészként kell számot adniuk.

A *vonós* szakosok négy darabbal mutatkoztak be. Műsorukat meghatározott szempontok szerint kellett összeállítaniuk: kötelező volt egy Bach-mű, egy romantikus darab, egy XX. századi szerző alkotásának és egy versenyműnek a bemutatása. A hét vizsgázó közül négy hegedű, kettő gordonka és egy mélyhegedű szakos tanári diplomát kapott. Kiemelkedően szerepelt *Rácz Gabriella* hegedűs (tanára *Szecsődi Ferenc*), aki különösen Vecsey Valse tristejének bemutatásával aratott nagy sikert. Virtuóz előadói készségéről és zenei fogékonyságáról győzött meg a Csajkovszkij Hegedűverseny I. tételének bemutatásával.

Tehetségesnek bizonyult a brácsás *Behán Pál* (tanára *Nagy Ágnes*), aki jól oldotta meg a technikailag meglehetősen nehéz Dávid Brácsaversenyt, valamint Kodály Adagio-ját. *Kőrösi Györgyi* (tanára *Sin Katalin*) produkcióját főiskolás társai méltán jutalmazták hangos bravózással. A zeneileg és ritmikailag egyaránt bonyolult Sosztakovics Gordonkaverseny interpretálásával kimagasló teljesítményt nyújtott, kifinomult technikai tudást és a modern művek iránti fogékonyságot bizonyított. A végzősök közül négyen (Rácz Gabriella, *Szegszárdy Bernadett*, Kőrösi Györgyi és *Takács Dóra*) a Zeneakadémiára felvételiznek, ahol sikeres vizsga esetén III. éven folytathatják tanulmányaikat. A többiek zeneiskolai tanárként vagy szimfonikus zenekarban helyezkednek el.

Sikerrel zárult a fúvós szakos tanárjelöltek június elsején lebonyolított államvizsgája is. Ez alkalommal két klarinétos, két trombitás, egy kürtös és egy tuba szakos hallgató mutatkozott be. A fafúvósok közül *Balázs György* klarinétos (tanára *Gallai Attila*) Giampieri Velencei karnevál című hatásos darabjának előadásával aratott nagy sikert. Balázs bemutatkozása kitűnő előadói készséget, a lírai művek iránti érzékenységet tükrözött. A Gallai Humoreszk előadásakor arról is meggyőződhettünk, hogy van érzéke a modern művekben rejlő zenei humor iránt. A trombita szakos hallgatók közül *Czirok Mihály* (tanára *Boros József*) bizonyult felkészültebbnek. A főiskolás társak lelkes biztatása és ünneplése az ő fellépésekor sem maradt el. Magas fokú zenei felkészültségről, kitűnő darabválasztási készségről tanúskodott *Kérges Albert* klarinétos (tanára Gallai Attila), *Almai Tamás* kürtös (tanára Király István) és *Hegedűs György* (tanára *Nagy Zsolt*) tuba szakos hallgató szereplése is. Hegedűs V. Williams f-moll tubaversenyének tolmácsolása alkalmával kitűnő hangszerismeretet árult el.

A tanárjelölteket főiskolai tanárok kísérték zongorán. Az intézmény szellemét, a tanári kar és hallgatók meglehetősen jó kapcsolatát tükrözi az, hogy a vizsgáztatókon és a közreműködőkön kívül a főiskola szinte minden tanára részt vett az államvizsgán.

Gresó Erzsébet

*

Az idei tanévben a zongoristák államvizsgájára került sor utoljára, június 13-án nyolcan tartották záró hangversenyüket. Mindnyájan öt számot játszottak, így a délután kezdődő koncert csaknem este tízig tartott. (Ez a hosszúság alighanem indokolta volna, hogy ketté válasszák a programot. Nem hiszem, hogy ezt az időtartamot sokan győzték volna figyelemmel, vagy inkább ülőizommal.) A vizsgázók közül hárman *Kerek Ferenc* növendékei: *Ádám Magdolna*, *Czirokné Bischof Ildikó* és *Nagy Zsuzsanna*, ketten-ketten *Delley József*, illetve *Bán Sándor* tanítványai: *Baricsa Éva* és *Beke Takako*, illetve *Joó Ágota* és *Lakatos Ágnes*; *Kiss Mariann* tanára pedig *Bódás Péter*. A vizsgázók programját nagyrészt régebbi korok nagy szerzőinek művei uralták, mindannyian eljátszottak egy-egy Bach prelúdiumot és fúgát, többen választották Mozart, Liszt, Chopin vagy Brhams műveit, s ugyancsak mindenki előadott egy „modern" darabot Prokofjevtől Lutoslowskin át Kodályig. S ha úgy éreztük, hogy amit hallottunk, inkább volt hangversenyszerű vizsga, mint vizsgaszerű hangverseny — ez bizonyára az ifjú pianisták dicséretére szól.

M T.